

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. היכי נידיינוה דייני להאי דינא לישלם ליכא תרי סהדי ליפטריה איכא חד סהדא לישתבע ... וכיון דאמר דחטפה הוה ליה כגזלן ... הוי מחויב שבועה שאינו יכול לישבע וכל המחויב שבועה שאינו יכול לישבע משלם..... 1
- ב. הכא לסיועי קא אתי כי אתא אחרינא מוקמינן לה בידיה אלא אי דמיא הא דרבי אבא לחד סהדא ולתרתוי שני ולפירי..... 4
- ג. ההוא ארבא האי אמר דידי היא והאי אמר דידי היא אתא חד מינייהו לבי דינא ואמר תיפסוה אדמיתיןא סהדי ... לא תפסינן ... לא מפקינן..... 5
- ד. זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי ... כל דאלים גבר..... 5
- ה. משני שטרות היוצאין ביום אחד..... 7

דרף לד.

א. היכי נידיינוה דייני להאי דינא לישלם ליכא תרי סהדי ליפטריה איכא חד סהדא לישתבע ... וכיון דאמר דחטפה הוה ליה כגזלן ... הוי מחויב שבועה שאינו יכול לישבע וכל המחויב שבועה שאינו יכול לישבע משלם

מה שהתבאר לעיל דף לג: במעשה באחד¹ שחטף לשון של כסף מיד חבירו בפני עד אחד ובא החוטף ואמר חטפתי ושלי חטפתי וחייבו אותו חכמים להחזיר², מפני שהוא מחויב שבועה בעד זה ואינו יכול לישבע שהרי הודה

¹ רמב"ם הלכות גזלה ואבדה פרק ד הלכה יד, שו"ע ונו"כ שסד ד

² ואינו נאמן במיגו עיין באורים עה לח שכתב שהא שאין מועיל מיגו יש בו ב' תירוצים, א' כיון דלא מכחיש לע"א הו"ל כשנים ותו לא מהני מגו, או דאין רוצה להכחיש העד ולישבע נגדו דיהיה מוחזק לשבועת שוא, ואפשר דיפסול ע"י כך לעדות ועיין קצוה"ח שם יב פי' דכיון דאינו נאמן לחטוף מחבירו ולומר שלי הוא אלא במגו דלא חטפי וא"כ אין המגו אלא לאינם רואים החטיפה אבל לרואים החטיפה ליכא מגו והוא אצלם כגזלן, ואפילו אם ראו קרוב או פסול את החטיפה וקנו מן החוטף הנסכא צריכין להחזיר לבעלים ואין להם לעכב כיון דהם ראו החטיפה הוי כידוע להם שהיא גזולה דהא חזקה כל מה שיש תחת יד אדם הוא שלו וכגזילה בא לידו, דאע"ג דלפנינו דלא ראינו הוי מגו, כיון דלפני העד ליכא מגו וא"כ לגבי העד הו"ל גזלן ומקבלין אנו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטלי' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

כמו שאמר העד, זהו משום שהיה שם עד אך אילו לא היה שם עד כלל, היה נשבע שבועת הסת ששלו חטף, ואילו הכחיש העד ואמר מעולם לא חטפתי היה נשבע שבועת התורה שלא חטף, וכדין זה דנין בכל כיוצא בזה בכל מקום.

ולפיכך מי שהעיד³ עליו עד אחד שנכנס לביתו של חברו ונטל משם כלים ובעל הבית טוען שגזלו ממנו, או אם טענו חטפת חפץ שלי מידי ויש לו עד אחד שחטפו⁴, והלה אומר לקוח הוא בידי או בחוב גביתו ממך או שלי היה ופקדון היה אצלך, הרי זה חייב להחזיר הכלי לבעליו⁵ בלא שבועה, שהרי כל ששני עדים מחייבין אותו ממון עד אחד מחייבו שבועה⁶, וכשהוא נשבע צריך להכחיש את העד, וכאן הא אינו מכחישו, וכיון שאינו מכחישו אינו יכול לישבע והו"ל מחייב שבועה שאינו יכול לישבע ומשלם,

ואם כפר ואמר לא נכנסתי או נכנסתי ולא נטלתי כלום, הואיל ואין שם אלא עד אחד והוא הכחישו, הרי זה נשבע שבועת התורה שלא לקח מביתו כלום ונפטר.

דברי העד כיון דאינו מכחישו, ומשו"ה כי היכי דאם העד היה קונה ממנו הנסכא היה צריך להחזירו גם אנחנו דמאמינן לדברי העד כשנים הדין אצלנו ג"כ להחזיר הנסכא לבעלים הראשונים, דוק והבן:

³ שו"ע ונו"כ שם ג

⁴ שו"ע ונו"כ עה יג, דאף דאין העד מעיד דלאו שלו חטף, מ"מ כיון שהוא עצמו מודה שחטפו והתורה האמינתו לאחד כשנים אם לא שישבע כנגדו, והרי כאן מודה לעדותו ואינו יכול לישבע, משו"ה משלם. והא דלא הימנחו לומר שלו הוא במיגו דהחזרתי לך, וכמ"ש מור"ם לפני זה הנאמן היכא דיש לו מיגו. הטעם כמ"ש המגיד משנה [פ"ד מטוען ה"ח] שהגזול מחבירו אינו נאמן לומר שהחזירו כי אם בעדים. א"נ איירי בראוהו בידו בשעת תביעה, או שאמר העד לא זזה ידי מתוך ידו משעת החטיפה וראיתי שלא החזירו לידו, ע"ש. סמ"ע שם ל"ד עיין באורים לה שכתב שהא שאין מועיל מיגו יש בו ב' תירוצים, א' כיון דלא מכחיש לע"א הו"ל כשנים ותו לא מהני מגו, או דאין רוצה להכחיש העד ולישבע נגדו דיהיה מוחזק לשבועת שוא, ואפשר דיפסול ע"י כך לעדות

⁵ אין לומר שיהא נאמן ששלו נטל במיגו שהיה נשבע כנגדו שלא נטל כלום או במיגו דהחזרתי לך, דזהו מחשב במיגו במקום חזקה, כיון דמודה שנטלו שלא בפניו וחזקה הוא שכל כה"ג משל בעל הבית הוא נטל, וגם הוה מיגו דהעזה נגד העד. סמ"ע שם ב

⁶ כבר נתבאר זה בכמה מקומות דכמו שהאמינה התורה שני עדים להתחייב למי שמעידין עליו לקיים כפי עדותן, כן האמינה התורה לעד אחד להביא למי שהעיד עליו להשבע שאינו כדברי העד, וכל שאינו רוצה להשבע שאינו כדברי העד צריך לשלם כאילו העידו עליו שנים. סמ"ע שם ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

וכן הטוען לחבירו מנה הלוייתך והרי עד אחד מעיד כדברי, והלה אומר כן הוא הלוייתי אבל מחלת לי או נתת לי במתנה וכיוצא בזה⁷, או שאמר אתה חייב לי כנגד אותו מנה, אם זה העד מעיד שיודע שעדיין לא פרע אותו מנה, הרי זה גם כן מחויב שבועה להכחיש העד בכל דבריו, גם על מה שמעיד שלוה צריך לישבע שלא לוה ואינו יכול לישבע, שהרי הוא מודה שלוה אלא שאומר פרעתי ומתוך שאינו יכול לישבע משלם.

ודוקא שיודע העד בודאי שלא פרעו כגון שמעיד שלא זוה ידו מתחת ידו, או שהוא מעיד שהוא תוך זמנו וקי"ל חזקה שאין אדם פורע תוך זמנו, אבל אם אינו יודע אם פרעו אם לא או הוא לאחר זמנו, אפילו היו שנים מעידים שהיה חייב לו נאמן לומר פרעתי, דקיימא לן המלוה חבירו בעדים או המפקיד לחבירו בעדים אין צריך לפורעו בעדים וכן אינו צריך להחזירו לו בעדים, וכן נאמן לומר יש לי בידך כנגדו במיגו דפרעתי⁸.

ואם טוען בלוייתי אבל פרעתיך והעד מעידו שלא פרע, ישבע להכחיש העד ככל דין דעד אחד שמעיד נגד טענתו⁹.

וכן הדין בטוען לחבירו מנה והלה כופר ואמר לא היו דברים מעולם והביא עליו זה עד אחד והכחישו, וחזר זה ואמר אין, לוייתי ופרעתי, כיון שאם היו שנים היה מחוייב לשלם שכל האומר לא לוייתי כאומר לא פרעתי¹⁰, והשתא דאיכא חד סהדא הוה ליה מחוייב שבועה להכחיש העד שלא לוה, ואינו יכול לישבע שהרי מודה שלוה, וגם

⁷ שנאמן רק במיגו דפרעתיך והעד מעיד דלא פרע ולהכי אין מועיל המיגו שהוא העוה נגד העד, כך העמיד בש"ך לז את דברי המחבר.

⁸ כתב הסמ"ע ס"ק ל"ג וכתבתי כן לאפוקי מדעת ריב"ם שכתבו התוס' בשמו בפרק חזקת הבתים ודרף ל"ד ע"א, דאליביה אינו נאמן לומר יש לי כנגדו במיגו דפרעתי, מטעם כיון דעד אחד מעיד על ההלואה וזה אינו מכחישו אלא טוען טענה אחרת יש לי כנגדו, הו"ל מיגו במקום עדים, וכשם שמיגו במקום עדים לא אמרינן, כן ס"ל דלא אמרינן מיגו במקום עד אחד, אלא דהתורה האמינתו לישבע נגדו ולהכחישו, וכאן שמודה לו אינו יכול לישבע ומשלם, עכ"ל. וכתב הש"ך מ לפע"ד זהו שנגה, דודאי גם ריב"ם מודה דהיכא דהיה יכול לטעון פרעתי או החזרתי נאמן, דהיאך יעלה על הדעת דעד אחד יחייב יותר משני עדים. אלא ודאי לא קאמר ריב"ם אלא דאע"ג דהוי מיגו מה שהיה מכחיש העד, מ"מ [כיון] ד[התורה האמינתו לענין שבועה, מוכרח הוא לישבע ממש להכחישו או ישלם, והיינו משום דכל שאינו נשבע להכחישו, אמרינן שהעד עומד במקום שנים, והיינו ודאי כמו שנים דבעינן שיעידו שלא זוה וכהאי גוונא, וכ"ש אחד, וכן הוא להדיא בחידושי הרמב"ן פרק חזקת הבתים [ב"ב ל"ג ע"ב ד"ה סבור] ובהר"ן פרק כל הנשבעין [שבועות כ"ט ע"א מדפי הרי"ף] שכתבו שם ממש כתיירו של ריב"ם, וכתבו שם מיד אח"כ, דהיינו דוקא כשהעד מעיד שלא זוה, דאל"כ אפילו בשנים היה נאמן לומר דידי חטפי במיגו דהחזרתי, ע"ש בהרמב"ן והר"ן, והוא ברור.

⁹ ש"ך שם לז

¹⁰ סמ"ע שם לב

תרומות והנצחות | בנק הדואר חי"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

פרעתי לא יוכל לישבע, שהחזוק כפרן שכבר אמר לא היו דברים מעולם¹¹, וכל האומר לא לויתי באומר לא פרעתי דמי, לפיכך חייב לשלם.

ב. הנא לסיועי קא אתי כי אתא אחרינא מוקמינן לה בידיה אלא אי דמיא הא דרבי אבא לחד סהדא ולתרתיה שני ולפירי

כבר התבאר לעיל דף לג: שהמחזיק באכילת פירות במקום שלא הועילה החזקה כגון שלא מצא המחזיק עדים שהחזיק ג' שנים שלימות אלא העידו על ב' שנים, והקרקע חוזרת, מחזיר גם הפירות שאכל, לא שנא אם שנים מעידים על אלו השתי שנים בין שעד אחד מעיד עליהם צריך לישבע שבועה דאורייתא נגד עד אחד לומר שאינו כדבריו שהרי עיקר תביעתו הוא על הפירות שהן תלושין, ומכיון שהוא מודה לדברי העד שאכל הפירות אלא שאומר דידי אכלי, הרי זה דומה לנסכא דר' אבא ומתוך שאינו יכול לישבע להכחיש העד משלם¹².

ומיהו פירות של שנה שלישית אף על פי שהוא מודה שאכלם אין צריך לשלם, שאם נאמין לו שאכלם ונאמר להחזירם, יאמר אדרבה אם אכלתים הרי החזקתי ג' שנים ונצטרך להחזיקו בקרקע, לכך לא נאמין לו שאכלם וממילא פטור לשלם.

וכן אם הביא עד אחד שאכלה ג' שנים מחזיר הקרקע ולא הפירות מהאי טעמא, דעל הקרקע הא אין לו עידי חזקה, ועל הפירות אם נאמין לעד שמעיד שאכל ג' שנים נצטרך להחזיקו בקרקע.

¹¹ מתשובת רשב"א [ח"ב סי' ר"ו] שהובאה בב"י [מחודש כ"ג] וד"מ [סעיף י"ד] [ונגם בסמ"ע לקמן סימן ע"ט ס"ק כ' כתב בן בשם הרשב"א], נראה שהולק על דין זה, וס"ל דכיון דאפילו בשני עדים לא נתחייב ממון אלא מתוך שהחזוק כפרן, בעד אחד לא הוי מחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם. ש"ך שם לח
¹² שאם שנים מעידים הרי יש כאן שני עדים שמעידים שאכל פירות מקרקע שאינה שלו וצריך לשלם, ואם אחד מעיד. לבוש וסמ"ע שם ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ואין צריך לומר כשאין עדים כלל על אכילת הפירות אף על פי שמחזיר הקרקע אין צריך להחזיר הפירות שאכל, שאם נאמין על טענתו שאומר אכלתי ג' שנים נצטרך להחזיקו גם בקרקע.

אולם אם טוען אכלתי רק שני שנים וזבינת' מינך ואין עדים כלל בדבר, י"א שאינו נאמן על הפירות, וצריך להחזיר¹³. וי"א¹⁴ שנאמן במיגו שיכל לומר לא אכלתי וכדבריהם נראה עיקר.

דף לד:

ג. ההוא ארבא האי אמר דידי היא והאי אמר דידי היא אתא

חד מינייהו לבי דינא ואמר תיפסוה אדמייתינא סהדי ...

לא תפסינן ... לא מפקינן

שנים שחלוקים בדבר, ואין שום אחד מהם מוחזק בו, אם אחד מהשנים¹⁵ החלוקים על דבר זה בא לבי"ד ואמר תפשוהו ויהיה מונח בידכם עד שאביא ראיה, אין שומעין ל¹⁶.

ואם תפשוהו בי"ד מדעת שניהם או שעברו ותפשוהו על פי אחד, אין מוציאין אותו מידם עד שיתברר של מי הוא, שלא תצא תקלה מתחת ידם.

ד. זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי ... כל דאלים

גבר

¹³ למרות שיש לו מגו דלא אכלתי, כיון שהקרקע יוצא מתחת ידו וכן הוא בהגהת אשר"י להדיא וכן משמע בתוס'.

¹⁴ הרמב"ן ונ"י והריב"ש ושאר פוסקים שחולקין, וכדבריהם נראה עיקר. ש"ך ב

¹⁵ שו"ע ונו"ב קלט ג

¹⁶ שאין בי"ד רשאים להפקיר ממונ המונח בידם עד שיתברר של מי הוא, ושמא זה שהוא שלו אין לו ראיה והאחר הוא שקרן, ואין כוונתו אלא להפסיד את זה שיודע שאין לו ראיה ויהא מונח ביד בית דין עד שיבא אליהו כי לא יחזירוהו לו בית דין עד שיביא ראיה או יפטר עמו. לבוש שם א סמ"ע שם ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

כבר התבאר במסכת ב"מ דף ב. שבכל ספק ממוין¹⁷ ואחד מהם מוחזק בממוין, אמרו חז"ל המוציא מחבירו עליו הראיה ואין מוציאין מיד המוחזק. היו שנים¹⁸ מוחזקים בממוין וכל אחד טוען שלי הוא יחלוקן ביניהם¹⁹. ובן בספק קנין בהפקר אין מוציאין מיד המוחזק.

אם אין שניהם מוחזקים בחפץ או בקרקע אפילו אם הביא כל אחד עדים שהיא שלו או של אבותיו או שאכלה שני חזקה²⁰, אמרו חז"ל כל דאלים גבר²¹. כלומר מניחין אותה בידיהם על המתגבר, וכל המתגבר ירד בה, ויהיה האחד מוציא מידו ועליו הראיה²², אולם שכנגדו יכול להשביעו, שבועת היסת²³, וצריך לישבע שהוא שלו²⁴.

ולא יכלו חז"ל למצוא דין אחר אלא כל דאלים גבר²⁵, ואיזו מהן שתגבר ידו תחלה הוא שלו עד שיביא האחר ראיה, שהרי אם נאמר יחלוקן שמא נפסיד לזה שהוא כולו שלו²⁶, וסמכו על זה שכל מי שהדין עמו ימסור נפשו להעמיד את שלו בידו יותר ממה שימסור האחר לגזול, ועוד שיאמר הגזולן מה בצע

¹⁷ מבואר בכמה מקומות בש"ס ובפוסקים, וכשמעמידים הדבר בחזקת המוחזק א"צ לישבע אפילו היסת, שהרי ממוין המוטל בספק הוא, ואין משביעין אלא בטענת ברי ולא בטענת ספק ודיני תפיסה וכללי קים לי מבוארים בפוסקים בחו"מ לאחר סימן כה.

¹⁸ שו"ע ונו"כ חו"מ קלח א

¹⁹ וכתב הסמ"ע שם סק"ו בשם הטור שלדעת רש"י (שם ב. ד"ה במקח) ורמב"ן (שם ד"ה וי"א) לא אמרו יחלוקן אלא כשאפשר שזה של שניהם, ששניהן זכו בו והיינו כשמצאו והגביהו כאחד או שלקחו כאחד הוא דאמרינן יחלוקן, אבל כשיש ודאי רמאי כגון שכל אחד אומר אני ארנתי אין חולקין, אלא יהא מונח עד שיבא אליהו, ולדעת הר"י (שם: תוד"ה אי) והרא"ש (שם פ"א סי' א), ועי' קצה"ח ונה"מ שם. ומדסתם המחבר ולא חילקו בכך משמע דס"ל כר"י והרא"ש, כן העלה הסמ"ע (סק"ו). ועיין אורים ה.

²⁰ סמ"ע שם א ומפורש הוא בשו"ע קמו כב

²¹ ולא דמי לשנים אוהזין בטלית דאמרינן שיחלוקן, דאוהזין שאני, דכיון ששניהם מוחזקין אין לנו להניח שיגזול האחד לחבירו דחשיב כאילו אנו יודעין שיש לשניהם חלק בה, הלכך אם היינו פוסקין להם כל דאלים גבר האחד היה נוזל בפנינו מה שביד חבירו, ולכך צריכין אנו לפסוק להם דין חלוקה

²² שו"ע ונו"כ קמו כב

²³ ש"ך קלט שם א

²⁴ קמל"ן בזה דלא תימא כיון דברשות חכמים עשה מה שעשה, שיחזיק בו בלא שבועה. סמ"ע שם ג

²⁵ דהיכי ליעבד, אי יתפשוהו בי"ד ויהא מונח ביד בי"ד עד שיביא אחד מהם ראיה, כשיבא ליד בי"ד אין הבי"ד רשאים להוציאו מתחת ידן עד שידעו בבירור של מי הוא, שאין בי"ד רשאים להפקיר ממוין המונח בידם עד שיתברר של מי הוא, ושלא זה שהוא שלו אין לו ראיה והאחר הוא שקרן, ואין כוונתו אלא להפסיד את זה שידע שאין לו ראיה ויהא מונח ביד בית דין עד שיבא אליהו כי לא יחזירוהו לו בית דין עד שיביא ראיה, לפיכך לא אמרו שיתפשוהו בית דין ויביאו זה לידי הפסד בידים, אלא אמרו כל דאלים גבר

²⁶ לבוש וסמ"ע שם ב מהרא"ש ריש ב"מ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

שאמסור נפשי היום או למחר יביא זה ראייה ויוציאנו מידי, שמי שהדין עמו קרוב הוא שיביא ראייה גם כן, ואמרו כל מי שיגבר ידו בפעם ראשונה הוא שלו עד שיביא השני ראייה.

וכל זמן שלא יביא ראייה אף אם תחזור ותגבר ידו על הראשון אין מניחים לו להוציא ממנו, כדי שלא יהיו כל ימיהם במריבה ומחלוקת היום יגבר זה למחר יגבר חבירו²⁷, ועוד שסמכו שמי שיגבר ראשונה הוא שלו, דמתוך חמימות לבו שיודע שהוא שלו עשה בכל מאמצי כוחו שגבר. וי"א²⁸ שאם חזר ותקפה אין מוציאין מידו.

דבר שהפוסקים חולקים בו²⁹ ואין אחד מהם מוחזק, אם הוא דבר ששייך בו חלוקה חולקים ביניהם, ואם לא שייך בו חלוקה, כל דאליה גבר.

ה. משני שטרות היוצאין ביום אחד

כבר התבאר במסכת כתובות דף צד. ששני שטרות³⁰ היוצאים על שדה אחת שהקנה לשני אנשים, בין במכר ובין במתנה, אם הזמן של אחד מוקדם מחבירו, זוכה בה המוקדם. וממילא אין למאוחר כלום, שמכיון שכבר נמכר או ניתן במתנה, אינו יכול לתת או למכור אותה שדה לאחר.

היו שני השטרות כתובים ביום אחד, אם כתוב בשטר שעשו בו קנין³¹, כל שקדם בקנין זכה בשדה, וכן אם אין שם קנין אלא שיש עדים שלזה נמסר

²⁷ סמ"ע שם ד

²⁸ דעת התוס' פ"ק דמציעא דף ו' ע"א ד"ה והא הכא כו' ובהגהת מרדכי והגהת אשר"י והאגודה שם בשם ר"י נראה להדיא דאם חזר ותקפה ממנו זוכה ע"ש וכן הוא בהגהות מ"י ספ"י דמוען והובאה בתשוב' מבי"ט ח"ב בשאלות השניות סימן ל"א דף קי"ג ריש ע"ג ולדעתי אישתמיט לב"י כל הנך מחברים שהרי לא הביאם בספרו ב"י כלל הלכך נראה לדינא דאם חזר ותקפה אין מוציאין מידו כיון דפלוגתא דרבוותא היא וגם רובא נינהו ע"י בתשוב' מהרשד"ם סי' שכ"ח. ש"ך שם ב

²⁹ רמ"א סימן קלט סוף סעיף ד, ועי' בגו"כ שם, וכתב הט"ז דה"ה בכל תיקו שבש"ס, אף על גב דבעלמא ס"ל להרא"ש שהביא הטור בסימן ל' בשמו דהממע"ה, מודה הכא כשאין שניהם מוחזקים שחולקים או כל דאליהם גבר.

³⁰ שו"ע ונו"כ שם רמ ד

³¹ ואפילו לא נמסר לזה תחלה, שהקנין, והיינו קנין סודר, הוא גמר קנין השדה. ועי' שו"ע סימן קיט סעיף ג, ושם בסעיף ד משמע שאם כתבו שעות בשטר, הקודם בשעת הכתיבה זוכה קודם, ובראשונים נחלקו בזה, שיש אומרים דלא מהני כתיבת שעות אלא בירושלים שהיו נוהגים להקפיד בכך, ועי' שו"ת דברי מלביאל ח"ד סימן כד ס"ק מט. ובכנה"ג כתב דה"מ במתנת בריא, אבל במתנת שכ"מ שיכול לחזור בו, לכו"ע קפדין אשעות בכל מקום, ועי' חזו"א חו"מ ליקוטים סימן יא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

שטרו קודם מלחבירו, זוכה המוקדם במסירה. שמסירת השטר עושה קנין³², אף על פי שגם לשני נמסר אח"כ באותו יום³³.

אם אינו³⁴ ידוע מי זכה קודם באותו יום, או בשטרות שאין בהם זמן ואינו ידוע מי זכה קודם. כיון שאין שניהם מוחזקים זה יותר מזה³⁵, הדבר מסור לדיינים³⁶, ולמי שדעתם נוטה יעמידו השרה בידו. וזהו דין "שודא דדייני". שדנים הדיינים על פי מה שיודעין שדעת הנותן או המוכר היתה קרובה לזה יותר מלזה, שלאותו ודאי זיכהו ראשון במכירה או במתנה³⁷.

יש שכתב³⁸ צריך דין מומחה לעשות שודא דדייני, ולפיכך יש להסתפק אם אפשר לעשות כן בזמן הזה³⁹.

³² ואף לדעת הפוסקים דעדין בחתומיו זכין לו, אם נמסרו באותו יום, זוכה מי שנמסר לו קודם, וכ"כ הט"ז, והוא דלא כסברת הב"י שאף אם נמסר לאחד קודם מלחבירו אם הם כתובים ביום אחד אין המסירה מועלת להקדים לזה שנכתב לו תחילה, וצ"ע בדברי האחרונים שהביא בשד"ח שדנו בענין שטר מכירת חמין שיש שהצריכו לכתוב השעה בשטר, ובפרט בער"פ שחל בשבת, דאל"כ יחול הקנין בסוף היום, ולכאורה הוא דלא כדעת הסמ"ע והט"ז, שלדבריהם חל הקנין במסירת השטר, ובהגהות חת"ס בשו"ע או"ח סימן תמח כתב שלדעת רש"י יכול ליתנו לאחר כל היום, ואפשר שאם לא נתן לאחר אינו יכול לחזור. ולדעת הב"י יש לדון דא"כ כל שטר קנין הוא כקנה בסוף היום וצריך שיהא השטר קיים עד סוף היום, וזה לא מציינו, ואפשר שבסוף היום קונה למפרע משעת מסירה, וצ"ע, ועיין פתחי חושן חלק ח פרק ד הערה סח.

³³ סמ"ע שם טו

³⁴ שו"ע ונו"כ שם ג

³⁵ כתב הפרישה שאפילו אחד מהם עשה חזקה, אינו נעשה מוחזק בזה, וכתב הסמ"ע ס"ק יד שגם המוכר או הנותן אינו נאמן לומר מי זכה קודם, מאחר שאין הדבר עוד בידו, ומ"מ נאמן כעד אחד, ומשמע דאפילו בקרקע שיש לו חזקת מרא קמא לא מיקרי בידו.

³⁶ כתב בנה"מ סק"ו שאם נתברר שמסירת השטרות לא היה ביום הכתיבה, רק לאחריו, לדעת הפוסקים דעדין בחתומיו זכין לו, והרי קי"ל שמשעת מסירה זוכה למפרע משעת חתימת העדים, ובכה"ג אין נ"מ אימתי נמסר ואיזה נמסר קודם, דכל שנמסר לשניהם, זוכין שניהם בבת אחת בסוף היום, והדין יחלוק, שלא אמרו שודא דדייני אלא כשבודאי אינו אלא של אחד מהם. ולדעת הפוסקים דלא אמרינן עדין בחתומיו זכין לו, גם בזה כיון דלא ידעינן למי נמסר קודם, ה"ז כספק מסירה ביום הכתיבה, ואמרינן שודא.

³⁷ ולאפוקי ר"ת [בתוס' ב"ב ל"ה ע"א ד"ה שודא] והרא"ש פרק חזקת הבתים [סי' כ"ג] והר"ן [כתובות מ"ד ע"א מדפי הרי"ף] דפירשו שודא דדייני, שתלוי ברצון הדיין שיתן למי שירצה בלי מעם, והביא ראיה לדבריו ודחה פירוש רש"י, והמגיד משנה פ"א דזכייה [ה"ב] הביא דעת ר"ת וראיותיו על דברי הרמב"ם הנ"ל, וכתב על דבריו דאין ראיותיו ראיה לדחות פירוש רש"י והרמב"ם, ע"ש. סמ"ע שם יב

³⁸ רמ"א שם מהטור בשם ר"ח וכ"כ הראב"ן

³⁹ ש"ך שם ה ועיין ביאור הגר"א שם טו שהקשו לפרש"י ליהדר ולאמוד דעתו וכן בכתובות שם דקא' אנא דיינא כו' ואם תלוי בסברא מ"ל דיינא או לא אלא הטעם הוא משום הפקר שנתמנה כו' וכ"ה בירו' בהדיא שודא דיינא לאיזה מהן שירצו ב"ד מחליטין. משמע שלדעת רש"י ודאי אין צריך מומחה, וא"כ כיון שכך פסק בשו"ע א"כ מהני בזמן הזה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

נחלקו הפוסקים במטלטלים כשאין אחד מהם מוחזק, אם אמרינן שודא דדייני⁴⁰.

⁴⁰ רמ"א שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

